ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів ім. С. І. Юрія

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«Формування та розвиток світового фінансового ринку»

Студента 1 курсу групи ФУПОм-12
спеціальності «Фінанси і кредит»,
магістерська програма «Управління
публічними та особистими фіансами»
Цокала Віктора Юрійовича
Керівник: доцент кафедри фінансів
ім. С. І. Юрія, доцент, к.е.н. Машко А. І.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____Оцінка: ECTS ____

Члени комісії

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали

Тернопіль – 2017

Зміст

Вступ……..3

1. Теоретико-організаційні засади функціонування світового фінансового ринку……...6

2. Сучасний стан і тенденції розвитку основних сегментів світового фінансового ринку……16

3. Проблеми та перспективи імплементації фінансового ринку України у глобальну фінансову систему……..…….33

Висновки……..38

Список використаних джерел……41

ВСТУП

Світовий фінансовий ринок, забезпечуючи свободу пересування капіталів у міжнародному масштабі, виступає важливою умовою функціонування світової економіки. Головним фактором його формування став процес глобалізації, найбільший прогрес якого спостерігається саме у фінансовій сфері. Можливості миттєвого переміщення фінансових потоків у міжнародних електронних мережах кардинально змінили умови світогосподарської діяльності. Зростає глобальна пропозиція капіталу і забезпечується розвиток внутрішнього фінансового ринку, що підвищує можливості перерозподілу фінансових ресурсів, створює нові фінансові інструменти і підвищує якість фінансових послуг на світовому ринку.

На особливу увагу заслуговують проблеми, пов'язані з оцінкою суперечливого характеру впливу глобалізації на функціонування економічних систем, зокрема фінансових ринків. Крім того, тенденції фінансової глобалізації переплітаються, створюючи в кожній країні унікальне поєднання зовнішніх і внутрішніх факторів, що здійснюють вплив на внутрішньоекомічний розвиток країни і визначають її положення у світовому господарстві.

Дослідженням питань специфіки функціонування, регулювання фінансового ринку та його складових займалися такі провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Ю. Бондар, О. Рогач, О. Мозковий, С. Юрій, В. Федосов, Л. Алексеєнко, М. Пебро, В. Сиденко, Н Царевскі, А. Мокій, А. Гальчинський, З. Луцишин, Ю. Пахомов, А. Філіпенко, К. Стрижиченко, Ю. Коваленко, А. Демківський, С. Маслова, Н. Бодрова Г. Дроняєва та інші.

Наявність значної кількості досліджень із вказаної проблематики свідчить про достатню глибину сучасної наукової думки щодо проблем розвитку світового фінансового ринку. Разом з тим, сучасна практика регулювання міжнародного фінансового ринку зумовлює необхідність подальших досліджень сфері структуризації світового фінансового ринку з

урахуванням впливу глобальної кризи з метою стабілізації національних фінансових систем.

Вищезазначене визначило актуальність теми курсової роботи, постановку мети і задач дослідження.

Метою роботи є узагальнення теоретико-методологічних основ дослідження структури світового фінансового ринку та обґрунтування перспектив імплементації фінансового ринку України у глобальну фінансову систему.

Для досягнення мети дослідження поставлено такі задачі:

– з'ясувати сутність світового фінансового ринку;

– охарактеризувати структуру світового фінансового ринку;

– проаналізувати розвиток світового валютного ринку;

– виявити основні тенденції розвитку світового кредитного ринку;

– провести оцінку діяльності ринку цінних паперів;

– окреслити проблеми та перспективи розвитку фінансового ринку України в контексті інтернаціоналізації.

Об'єктом дослідження є процес розвитку структури світового фінансового ринку.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти сучасних особливостей розвитку структури світового фінансового ринку.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою курсової роботи є положення сучасної економічної теорії, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених у сфері дослідження проблем формування та розвитку структури світового фінансового ринку. У процесі дослідження використано діалектичний метод наукового пізнання, а також загальнонаукові методи дослідження: узагальнення, логічний, історичний, статистичний та ін.

Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативно-правові акти України з питань розвитку фінансового ринку, дані Державної служби статистики України; статистичні та аналітичні матеріали

Національного банку України; інформаційні матеріали та офіційні звіти Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Організації економічного співробітництва та розвитку та інших міжнародних економічних організацій; публікації у періодичних виданнях; матеріали міжнародних конференцій.

1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Світовий фінансовий ринок – це складна внутрішньо структурована система. Такий фінансовий ринок історично походить від національних фінансових ринків, інтеграція яких розпочалася у 1960-х рр. З початку 80-х років XX ст. відбулася реструктуризація фінансового ринку під впливом процесів лібералізації, транснаціоналізації й глобалізації, у результаті чого зросла централізація і концентрація капіталу. Із середини 90-х років XX ст. на модифікацію світового фінансового ринку чинять вплив наростаючі процеси фінансової консолідації та розвитку інноваційних фінансових послуг, упровадження інформаційних технологій у банківській і фінансовій сферах, що дало значний поштовх глобалізації фінансових ринків.

Тенденція розвитку світового фінансового ринку початку XXI ст. визначається переорієнтацією з готівкових операцій на строкові, з реальних – на фінансові, а також пошуком уникнення проблем з оподаткуванням та державного регулювання у глобальному масштабі. Незважаючи на ризики, що зростають, і схильність фінансових ринків до кризових явищ, які мають глобальний масштаб, світовий фінансовий ринок продовжує розвиватися. Потоки світового фінансового капіталу підсилюють конкуренцію між країнами, впливаючи, таким чином, на процес дерегулювання, фінансову інтеграцію, введення фінансово-технологічних інновацій та створення нових фінансових інструментів [1, с. 306]. Існування світового фінансового ринку, який склався під впливом вищенаведених чинників, не піддається сумніву.

У сучасній науковій літературі сформульовано основні підходи до визначення поняття світового фінансового ринку.

Так, О. Рогач, О. Мозковий, С. Юрій, В. Федосов визначають світовий фінансовий ринок, як: систему відносин; систему ринків; механізм балансування попиту на капіталу; частину ринку позичкових капіталів; сукупність посередників [2, с. 323; 3, с. 201; 4, с. 450].

Поняття «світовий фінансовий ринок» є дуже широким, оскільки охоплює не тільки фінансові зв’язки, але й значну кількість форм відносин власності. Так, М. Пебро під світовим фінансовим ринком розуміє складне переплетіння, взаємозалежність, інтеграцію національних і міжнародних ринків, що забезпечує перелив грошово-кредитних ресурсів між країнами, регіонами, галузями та окремими суб'єктами бізнесу [5, с. 43–44].

Світовий фінансовий ринок виник на основі інтеграційних процесів між національними фінансовими ринками. [6, с. 34] Вони виявлялися в зміцненні зв’язків, розширенні контактів між національними фінансовими ринками, їх прогресуючому переплетенні. Банки почали надавати, а їхні клієнти одержувати фінансові послуги за межами країн, де вони розташовані, одночасно в декількох валютах. Умови таких угод, наприклад, відсоткові ставки за кредитами, почали вирівнюватись і ставали все більш привабливими для позичальників та інших одержувачів банківських послуг порівняно з умовами національних ринків. Окрім того, це було пов’язано також і з тим, що в міжнародних фінансових операціях не було таких жорстких вимог державного регулювання, як в окремих країнах [7, с. 121].

Ринки різних країн, де можна мобілізувати кошти, не тільки взаємодіють, а й залежать один від одного. Взяті в сукупності, вони розвиваються в глобальну цілісну систему, об’єднану спільними умовами функціонування і закономірностями еволюції. Тому сьогодні інвестор або позичальник, приймаючи те чи інше рішення, бачить перед собою не ізольовані національні ринки, а різні сегменти єдиної світової фінансової системи [8, с. 170]

Окрім інтеграційної тенденції формування світового фінансового ринку, провідні вітчизняні та іноземні науковці, зокрема А. Гальчинський [9, с. 250–252], З. Луцишин [10, с. 85], Л. Красавіна , с. 560],Ю. Пахомов [12, с. 50–55], М. Портний [13, с. 5–6], А. Філіпенко [14, с. 230], та інші, в своїх дослідженнях розглядають світовий фінансовий ринок через систему функціонування національних та міжнародних ринків позикового капіталу:

автори виділяють низку цілком самостійних секторів: коротко-, середньо- та довгострокові ринки, іпотечні ринки, єврорынки, власне фінансові ринки.

Дещо звужено розуміє міжнародний фінансовий ринок М. Портний, зводячи його до міжнародного ринку грошових ресурсів, суб'єктами якого є іноземні по відношенню до даної країни юридичні та фінансові особи. Міжнародний ринок позикових капіталів ділиться, на його думку, на дві частини: валютний ринок (ринок євровалют) і власне фінансовий ринок. Власне фінансовий ринок відрізняється від інших тим, що грошові ресурси залучаються через механізм випуску цінних паперів різних типів і термінів дії, та синдикованих банківських позик [13, с. 22]. Західні економісти, у своїй більшості, поділяють подібну версію поділу світового фінансового ринку на грошовий ринок і ринок капіталів. Критерієм такого поділу є строковість інструментів, що використовуються [15, с. 10–11].

Російська дослідниця Л. Красавіна вважає, що світовий фінансовий ринок є складовою структури міжнародного ринку позикових капіталів і також розглядає його як синтез (єдність) грошового ринку і ринку капіталів, включаючи емісію операції з цінними паперами на єврофінансовому ринку (ринок єврооблігацій, євроакцій, євровекселів, нових фінансових інструментів) [11, с. 387–389].

Таким чином, більшість авторів розглядають світовий фінансовий ринок з функціонального та інституціонального поглядів. У сучасній світовій практиці не існує єдиного методу структуризації світового фінансового ринку. В умовах постійного розвитку світового фінансового ринку, його трансформації, урізноманітнення фінансових інструментів та інститутів поділ на категорії все частіше носить абстрактний характер. Складність визначення сутності світового фінансового ринку пов'язана з наявністю багатьох підходів до його класифікації.

Структура будь-якого ринку, не будучи тотожною його видам, є однаковою для всіх ринків і представлена суб'єктами, об'єктами і відносинами між ними. Суб'єктами міжнародного фінансового ринку є

міжнародні фінансові установи, та інститути, які забезпечують ефективне функціонування міжнародного фінансового ринку, об'єднують розрізнених суб'єктів національних фінансових ринків та опосередковують їх взаємодію.

Питанням еволюції світового фінансового ринку, його інституціям та механізмам регулювання присвячено велику кількість наукових праць. Так, К. Стрижиченко, досліджуючи механізм регулювання фінансового ринку, виділив п'ять фаз його розвитку (рис. 1.1.).

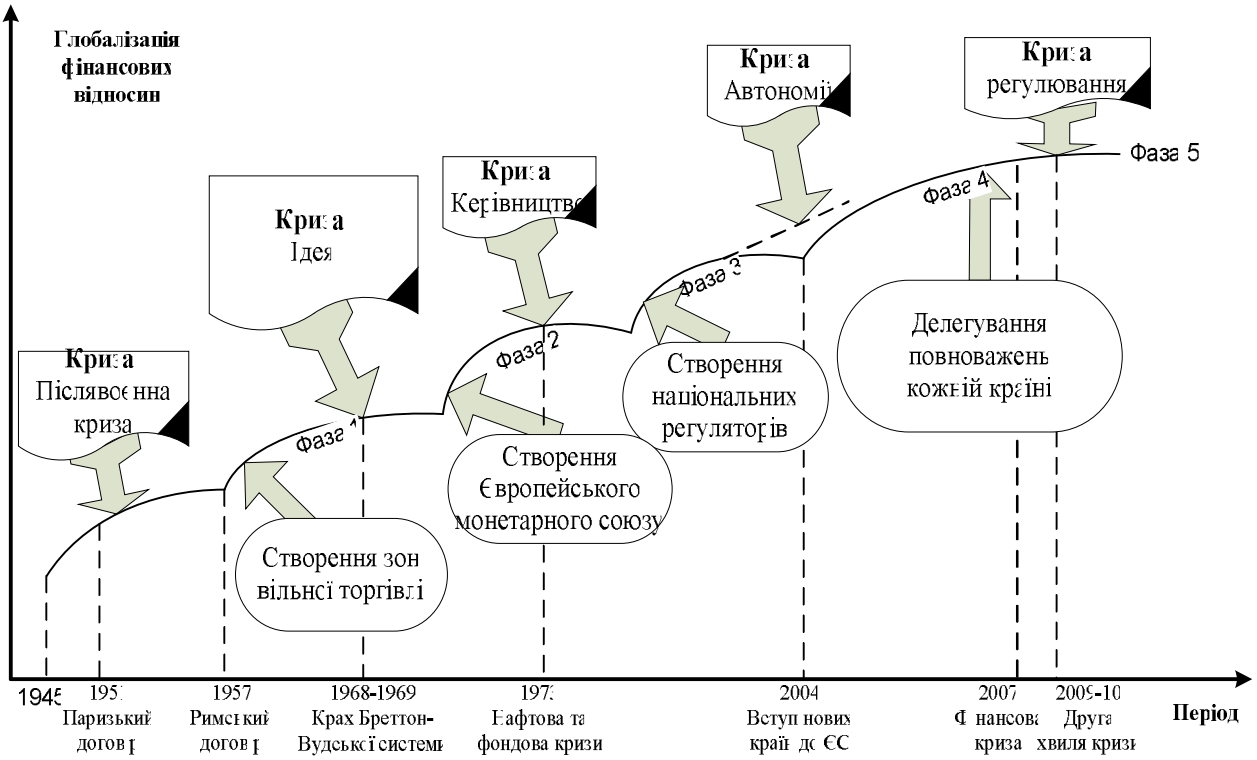

Рис. 1.1. Розвиток фінансового ринку світу [17, с. 12]

З рис. 1.1. видно, що кожній фазі еволюційного розвитку відповідають притаманні лише їй особливості та механізми, що забезпечують ефективне регулювання фінансового ринку в конкретний період часу. При цьому початок п'ятої фази припадає на кінець 2009 року, що зумовлено світовою фінансовою кризою 2007 року. Основною характерною рисою цієї фази є формування мегарегуляторів для фінансового ринку та посилення ролі державного регулювання для забезпечення його стійкості.

Здебільшого в основі категорії «міжнародний фінансовий ринок» лежать поняття «фінансові активи», «фінансові інструменти», «фінансові інститути», «фінансові посередники» [18, с. 49-50]. Тому саме цими важливими поняттями будемо оперувати, характеризуючи структуру міжнародного фінансового ринку.

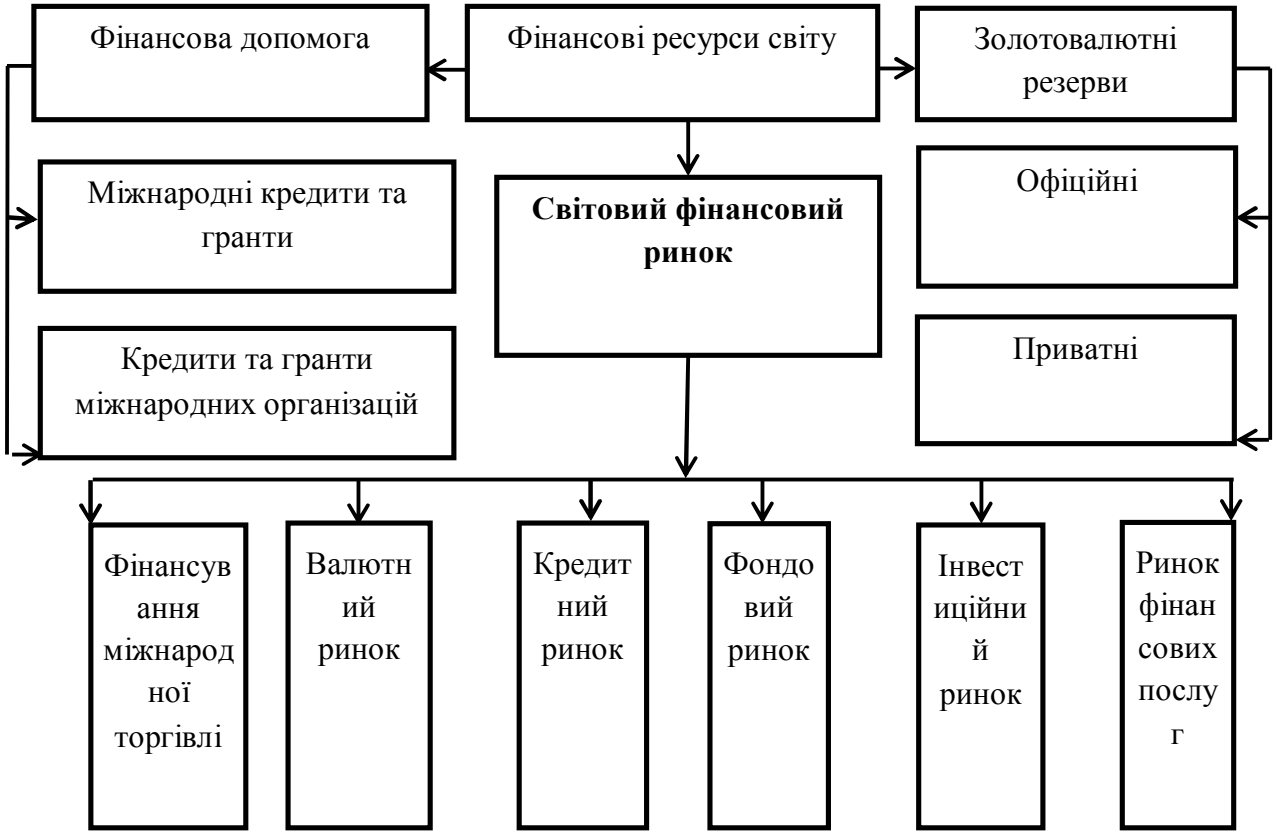

Рис. 1.2. Функціонально-сегментарна структура міжнародного фінансового ринку [19, с. 91]

Разом з тим, структуру світового фінансового ринку можна розглядати з різних підходів. Так, функціонально-сегментарну структуру світового фінансового ринку зображено на рис. 1.2.

Світові фінансові ринки виникли на базі відповідних національних ринків, тісно взаємодіють з ними та мають низку специфічних відмінностей.

Відмінності світових фінансових ринків від національних:

1) величезні масштаби (щоденні операції на світових фінансових ринках в рази перебільшують операції світової торгівлі товарами);

2) відсутність географічних кордонів;

3) цілодобове проведення операцій;

4) використання валют провідних країн, а також ЕКЮ (1979-1998 рр.), ЄВРО з 1999 р., частково СПЗ;

5) учасниками є переважно першокласні банки, корпорації, фінансово-кредитні інститути з високим рейтингом;

6) доступ на ці ринки відкритий у першу чергу першокласним позичальникам чи під солідні гарантії;

7) диверсифікація сегментів ринку та інструментів операцій за умов революції у сфері фінансових послуг;

8) специфічні — міжнародні — процентні ставки;

9) стандартизація та високий ступінь інформаційних технологій безпаперових операцій.

Найбільш активно переливання фінансових ресурсів здійснюється у світових фінансових центрах, осередках організацій (банків, бірж, фінансових і страхових компаній тощо), які або надають фінансові послуги, або самі потребують їх, причому тут пропонуються глобальні послуги й можуть укладатися глобальні фінансові угоди [20, с. 135-136].

До світових фінансових центів належать: Нью-Йорк і Чикаго – в Америці, Лондон, Франкфурт-на-Майні, Париж, Цюріх, Женева, Люксембург – у Європі, Токіо, Сінгапур, Гонконг, Бахрейн – в Азії.

У світові фінансові центри перетворились деякі офшорні центри, насамперед у басейні Карибського моря — Панама, Бермудські, Багамські, Кайманові, Антильські та інші острови. Близько 50% міжнародних валютних операцій здійснюються на трьох міжнародних ринках: Лондонському, Нью-Йоркському, Токійському, що робить їх найважливішими та найбільшими фінансовими центрами світу. Функціональна структура провідних фінансових центрів наведена на рис. 1.3–1.5.

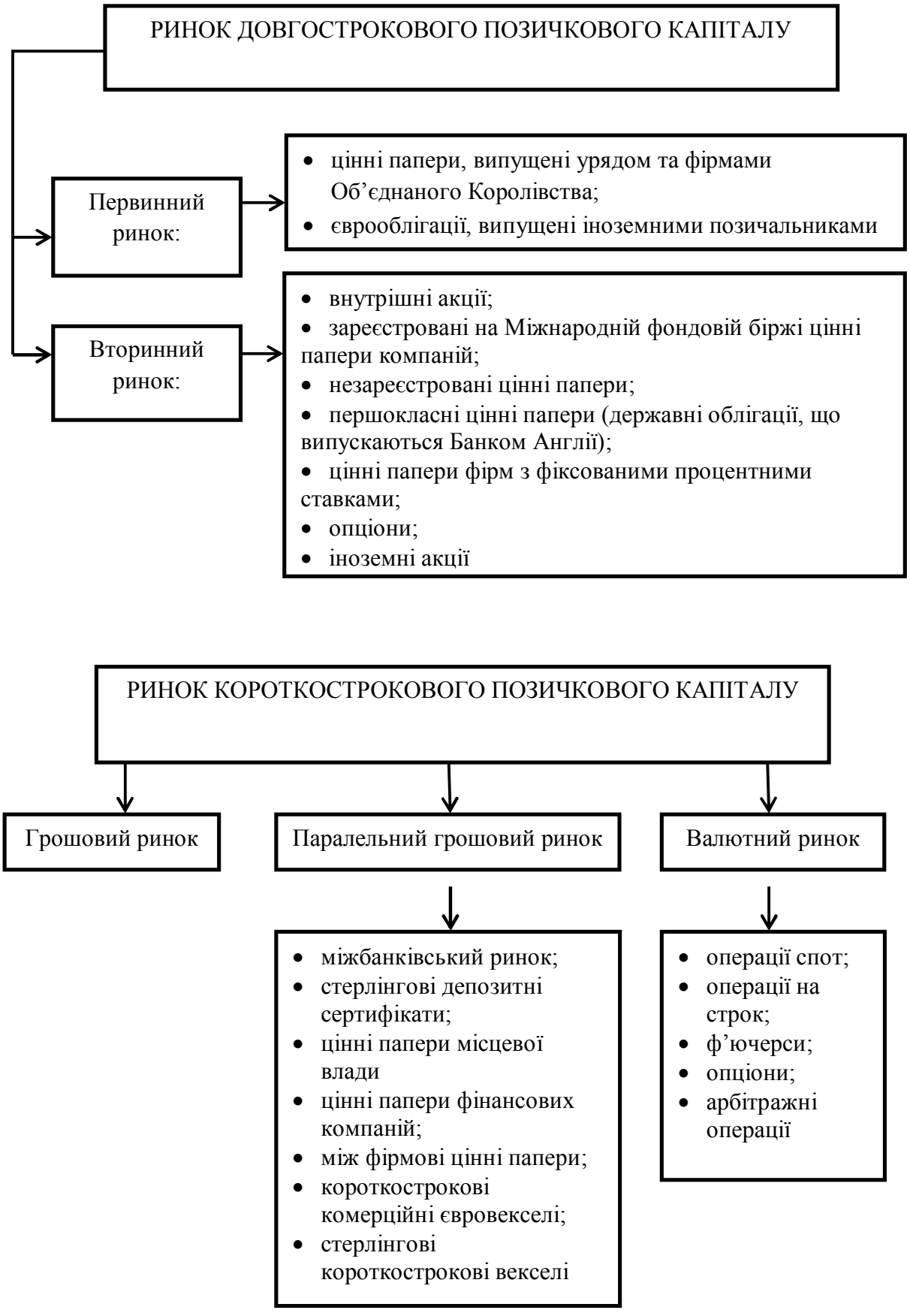

Рис. 1.3. Структура Лондонського міжнародного фінансового центру [21]

До складу Лондонського міжнародного фінансового центру входять: банки (Банк Англії, депозитні банки, облікові будинки, іноземні банки, Національний ощадний банк); страхові компанії і пенсійні фонди; будівельні кооперативи; довірчі пайові фонди; фондова біржа; ринок грошей; інвестиційні установи.

У складі Нью-Йоркського міжнародного фінансового центру функціонують: Нью-Йоркський федеральний резервний банк; фондова біржа; грошовий ринок та ринок євровалют; системи міжнародних пільгових зон; ринок кредитів; ринок інвестицій; Американська фондова біржа [20, с. 167-168]. Нью-Йоркський грошовий ринок є найбільшим у світі. Обсяг його торгівлі у 2000 році склав 65 млрд. дол., а приріст становив 46%. Більше 60% всіх міжнародних операцій проводиться в доларах США. Нью-Йорк є фінансовим центром, на якому домінує іноземний капітал, який є основним першоджерелом євродоларів. Офшорний та євровалютний ринки США займають третє місце у світі. Нью-Йоркська фондова біржа займає дуже важливе місце у складі Нью-Йоркського фінансового центру. Це найбільший у світі вторинний ринок цінних паперів.

Існування Нью-Йоркської системи міжнародних банківських зон з пільговим режимом зробило цей центр привабливим для іноземних учасників, звільняючи їх від резервних вимог та обмежуючи процентні ставки. Їх основне завдання полягає в збереженні термінових депозитів. Частка Нью-Йорка складає 46% загальної кількості «зон» і 77% всіх активів зон у США.

На сучасному етапі розвитку фінансової системи відбувається широке впровадження новітніх технологій та вдосконалення старих. У Нью-Йорку значно зростає обіг електронної біржі NASDAQ, яка у найближчому майбутньому планує включити до свого лістингу акції Hewlett Packard, ATC, Charles Schwab, Pfiser, що вже давно входять до лістингу NYSE.

В процесі своєї еволюції Японія пройшла основні етапи соціально-економічного розвитку. Ринок цінних паперів і валют у Японії (рис. 1.5)

зростав одночасно з економікою країни. Фактично лише після закінчення Другої світової війни в Японії сформувалися умови для створення вільного фондового ринку [22].

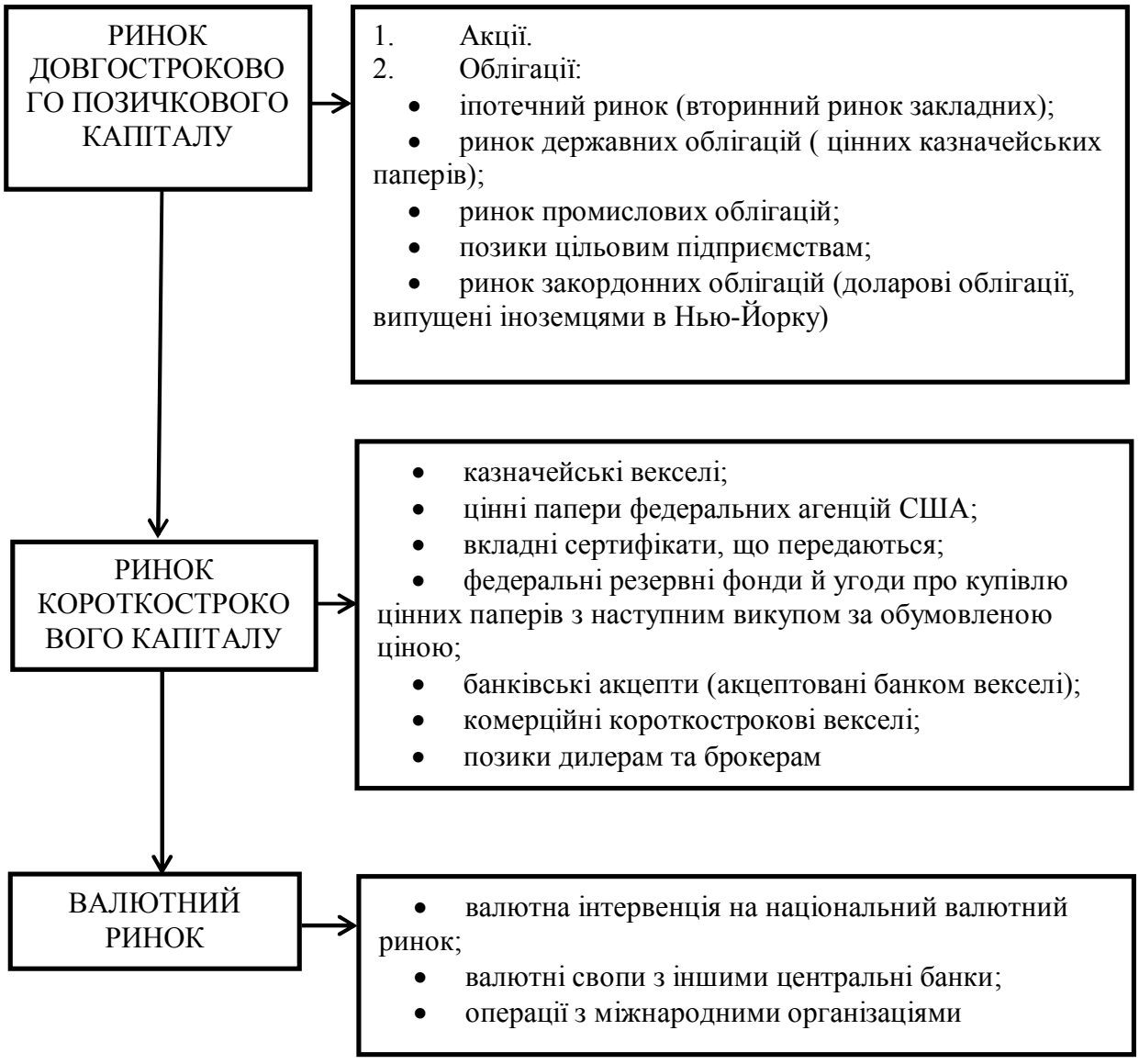

Рис. 1.4. Структура Нью-Йоркського міжнародного фінансового центру [20, с. 171]

Сьогодні фондовий ринок Японії займає друге місце після фондового ринку США (на Токійську фондову біржу припадає приблизно 80% обороту по акціях).

Рис. 1.5. Структура Токійського міжнародного фінансового центру [22]

Отже, об’єктивною основою розвитку світових фінансових ринків є закономірності кругообігу функціонуючого капіталу. У деяких місцях виникає надмірна пропозиція тимчасово вільних капіталів, в інших – постійно виникає попит на них. Бездіяльність капіталу суперечить його природі та законам ринкової економіки. Світові фінансові ринки вирішують цю суперечність на рівні світового господарства.

2. СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСНОВНИХ СЕГМЕНТІВ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Валютні відносини є однією з найбільш складних сфер ринкового господарства, оскільки в них зосереджені проблеми національної і світової економіки. В умовах глобалізації постійно збільшуються міжнародні потоки товарів, послуг і особливо капіталів і кредитів.

Валютний ринок та його регулювання займає провідне місце в економічній політиці держави. Валютне регулювання може стимулювати економічний розвиток у країні та відповідно впливати на стан окремих секторів, галузей і підприємств, а також на місце держави на світовому ринку. Зміни ж в економіці країни та її міжнародному становищі, у свою чергу, впливають на розвиток валютних відносин й відповідним чином вносять коригування у валютну політику, що проводиться в державі.

Валютний ринок забезпечує своєчасне здійснення міжнародних розрахунків, страхування від валютних ризиків, диверсифікацію валютних резервів, валютні інтервенції та отримання прибутків його учасниками у вигляді різниці курсів валют.

Отже, питання, пов’язані з валютою та фінансово-валютною системою, є дуже актуальними й важливими, особливо після світової валютної кризи, коли постали проблеми щодо вдосконалення організації та регулювання валютного ринку. При цьому на перший план виходить проведення адекватної валютної політики, що здійснюється центральним банком.

За економічним змістом валютний ринок – це сектор грошового ринку, на якому врівноважується попит і пропозиція на такий специфічний товар – валюту. За своїм призначенням і організаційною формою валютний ринок – це сукупність спеціальних інститутів та механізмів, які у взаємодії забезпечують можливість вільно продати-купити іноземну та національну валюту. Об’єктом купівлі-продажу на цьому ринку є валютні цінності.

Суб’єктами – будь-які економічні агенти та посередники (банки, валютні біржі). Ціною на валютному ринку є валютний курс.

Валютний ринок забезпечує своєчасне здійснення міжнародних розрахунків, страхування від валютних ризиків, диверсифікацію валютних резервів, валютні інтервенції та отримання прибутків його учасниками у вигляді різниці курсів валют [23, с. 102].

Стан кон’юнктури валютного ринку виявляється у зміні співвідношення між попитом і пропозицією іноземних валют, що, своєю чергою, є ключовим чинником впливу на валютний курс. Загалом чинники, що визначають кон’юнктуру валютного ринку можна розділити на такі три групи: 1) курсоутворюючі; 2) регулюючі; 3) чинники кризового характеру.

До курсоутворюючих чинників зараховують: стан платіжного балансу країни, обсяги ВНП, внутрішня і зовнішня пропозиція грошей, відсоткові ставки в країнах, валюти яких зіставляються, відносні ціни. Ці чинники визначають оптимальний стан співвідношення попиту та пропозиції іноземної валюти, що схильний до стабільності чи поступової, внутрішньо зумовленої та передбачуваної зміни.

Регулюючими чинниками вважають: заходи прямого державного регулювання (фінансово-бюджетна політика, квотування та ліцензування, грошово-кредитна політика, регулювання цін, інтервенційна політика, розподіл валюти тощо) та структурні чинники (впливають на кон’юнктуру ринку через зміну курсоутворюючих чинників). Ці інструменти використовуються безпосередньо державою для досягнення певних цілей в її економічній політиці, проте ефективність їх зростає в умовах, коли економіка країни перебуває у стані тривалої рівноваги.

Чинники кризового характеру це: дефіцит державного бюджету, безконтрольна емісія та інфляція, штучне і надмірне цінове регулювання, високий ступінь монополізація виробництва. Потрібно зазначити, що ці чинники виникають при порушенні динамічної рівноваги економіки і, своєю чергою, послаблюють дію курсоутворюючих чинників та знижують

результативність регулятивних заходів держави. У всій цій сукупності базовою є курсоутворююча група.

Інтенсифікація процесів глобалізації та відокремлення фінансового сектору економіки від реального призвели до збільшення кількості непідкріплених кредитних грошей та обумовили виникнення кризових явищ у соціальній та виробничій сферах на міжнародному рівні.

Сучасні проблеми ліквідності міжнародної валютної системи, на засадах «повної монетизації» з використанням єдиної ведучої валюти, потребують додаткового дослідження у сфері взаємодії між конкурентними валютами та валютних пар союзників. Це дозволить виявити динаміку та тенденції розвитку міжнародного валютного ринку, як головної складової світової фінансової системи, а також сформувати напрямки його подальшого трансформування.

Сучасний етап розвитку міжнародного валютного ринку характеризується нестачею ліквідності головної конвертованої валюти світу долару США у поєднанні з одночасною кризою в сфері міжнародних фінансів. У зв’язку з цим, ціллю дослідження є формування ефективних принципів трансформування міжнародної валютної системи на засадах конкуренції між валютами та валютних пар союзників.

Збільшення об’ємів світового ВВП дозволяє говорити про поступове посилення національних економік країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються. Проте, збільшення залежності їх стану від можливостей розвитку реального сектору на міжнародному рівні та потенціалу розвинутих країн для імпортування, що супроводжується теоретичним збільшенням об’ємів міжнародної торгівлі. Це обумовлює збільшення об’ємів необхідних операцій з обміну національних валют на головні конвертовані валюти світу задля здійснення міжнародних розрахунків.

Вищеописаний факт у поєднанні зі стійкою тенденцією до інтеграції національних економічних систем у світовий економічний простір супроводжуються необхідністю постійного удосконалення валютних

відносин, що, у свою чергу, обумовлює зворотній зв'язок між необхідністю удосконалення принципів функціонування міжнародного валютного ринку (МВР) та економічним зростанням світової економіки.

Сучасний міжнародний валютний ринок володіє низкою інструментів, котрі представляють систему, поділену на дві категорії: валютні угоди та деривативи. Проте на міжнародному валютному ринку найбільший об'єм займають валютні угоди, а саме: валютні угоди «спот», форвардні валютні угоди «аутрайт» та валютні угоди «своп» (рис. 2.1).

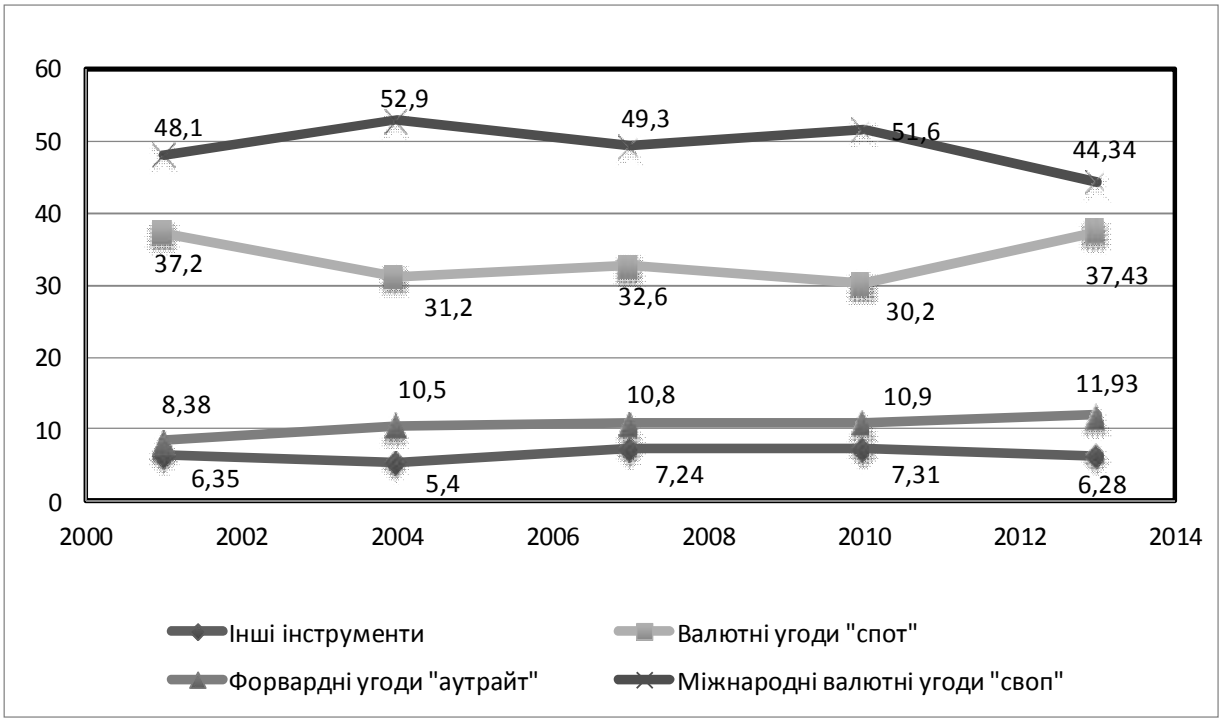

Рис. 2.1. Темпи зростання валютних інструментів міжнародного валютного ринку, % [24]

Поступове збільшення світової економіки потребувало збільшення кількості грошової маси домінуючої конвертованої валюти світу долару США. Це забезпечило стрімкий розвиток найбільшого на сьогодні міжнародного ринку – ринку валют. Проте вивід капіталу з реального сектору у більш ризиковану спекулятивну діяльність на фінансових ринках призвів до появи кризових явищ в світовій економіці та збільшенню непідкріплених кредитних ресурсів. За цих умов, для відновлення рівноваги необхідно провести трансформування сучасної міжнародної валютної

системи в амбівалентний валютний ринок на засадах конкуренції між валютами та валютами-союзниками.

Однією із складових світового фінансового ринку є міжнародний ринок боргових зобов'язань (ринок позичкових капіталів). Це специфічна сфера ринкових відносин щодо обігу боргових зобов'язань, які гарантують кредиторові право стягувати борг з боржника.

Міжнародний ринок боргових зобов'язань умовно поділяють на міжнародний кредитний ринок (ринок банківських кредитних зобов'язань) та міжнародний ринок боргових цінних паперів, на якому обертаються фінансові інструменти, що засвідчують боргові відносини між кредиторами та позичальниками (облігації, ноти, комерційні папери тощо).

Головною ознакою вищеописаного поділу є можливість або неможливість вільної купівлі-продажу фінансових зобов'язань або фінансових інструментів (угоди щодо обміну сьогоднішньої вартості на майбутню можуть оформлюватися у вигляді цінних паперів, які можуть бути предметом вільної купівлі-продажу, а кредитні угоди, тобто зобов'язання позичальника перед кредитором, не є предметом вільної купівлі - продажу). Кожний з ринків включає євроринок як частину міжнародного ринку позичкових капіталів.

Міжнародні економічні відносини виступають економічною формою розвитку процесу інтернаціоналізації продуктивних сил, в якій зосереджена величезна кількість відносин різного спрямування. Кредитні відносини у світовій економіці виконують ряд важливих функцій. Вони обслуговують зовнішньоекономічну діяльність економічних агентів, стимулюють зовнішню торгівлю, створюють сприятливі умови для іноземних інвестицій тощо. За умов глобалізації міжнародної економіки, інтеграції національних економік у світове співтовариство посилюється роль міжнародного капіталу у фінансуванні національної економіки. Заразом, міжнародний кредит як найбільш поширена форма запозичення є лідером залучення зовнішніх фінансових ресурсів в економіки держав світу.

Міжнародний кредит – рух позичкового капіталу в сфері міжнародних економічних відносин, пов’язаний з наданням валютних і товарних ресурсів на умовах повернення, терміновості і сплати відсотка. Тобто це надання грошово-матеріальних ресурсів одних країн іншим у тимчасове користування у сфері міжнародних відносин. Кошти для міжнародного кредиту мобілізуються на Міжнародному ринку позичкових капіталів, на національних ринках позичкових капіталів, а також за рахунок використання ресурсів державних, регіональних і міжнародних організацій. У якості кредиторів і позичальників виступають приватні підприємства (банки, фірми), державні установи, уряди, міжнародні та регіональні валютно-кредитні та фінансові організації [25, с. 24].

Міжнародний кредит став потужним чинником розширення світової торгівлі. Особливо велике його значення при реалізації товарів, які мають тривалий цикл виготовлення, споживання і високу вартість. Це стосується, насамперед, машин і обладнання. Експортери цих товарів дуже часто пов’язують надання міжнародних кредитів з вимогою використовувати їх на закупівлю товарів в країн-кредиторів. Існування світового ринку позичкових капіталів породжує додатковий попит на машини і обладнання з боку країн-позичальників. Не маючи в даний момент достатньої кількості власних ресурсів, вони за рахунок міжнародного кредиту можуть придбати необхідні їм машини та обладнання.

Міжнародний кредит бере участь у кругообігу капіталу на всіх його стадіях: при перетворенні грошового капіталу у виробничий шляхом придбання імпортного устаткування, сировини, палива; в процесі виробництва у формі кредитування під незавершене виробництво; при реалізації товарів на світових ринках. Міжнародне запозичення і кредитування стало результатом розвитку, з одного боку, внутрішнього кредитного ринку найбільш розвинених країн світу, а з іншого боку – відповіддю на потребу фінансування міжнародної торгівлі. На

міждержавному рівні потреба в кредитуванні виникає в зв'язку з необхідністю покриття негативних сальдо міжнародних розрахунків.

Таким чином, у процесі розвитку кредитного сектора міжнародного фінансового ринку виділяються наступні стійкі тенденції:

• власники заощаджень все частіше воліють поміщати їх у формі різних похідних фінансових інструментів (деривативів) на міжнародному кредитному ринку, одночасно при цьому зменшується частка банківських депозитів. Похідні фінансові інструменти стали чинити сильний, іноді домінуючий вплив на міжнародний кредитний ринок;

• в останнє десятиліття на міжнародному кредитному ринку відбулося різке зростання заощаджень, що пропонуються їх власниками банкам для інвестування в фінансові продукти;

• навіть найбільші комерційні банки, у тому числі і транснаціональні, не справляються з припливом фінансових ресурсів, наслідком чого стала чергова хвиля поглинань та злиття банків не тільки між собою, але і з іншими фінансовими інститутами;

• в останні роки чітко простежується тенденція розвалу діяла в попередні десятиліття системи регулювання міжнародного кредитного ринку на основі монетаристської концепції. Розробляється нова система регулювання;

• у зв'язку з численними поглинаннями і злиттями найбільших банків, а також зі спробами розробити нову систему регулювання міжнародного кредитного ринку сформувалася нова чотирьохшарова структура міжнародного кредитного ринку;

• різко зросла конкуренція між американськими і європейськими транснаціональними банками, а також регіональними кредитними ринками: північноамериканським, європейським і південно-східним азіатським;

• щоб стати повноправними учасниками міжнародного кредитного ринку, транснаціональні банки будують філії або в міжнародних фінансових центрах (Нью-Йорку, Лондоні, Цюріху, Токіо, Люксембурзі, Гонконзі,

Франкфурті-на-Майні та ін.), Або в офшорних зонах. У результаті в офшорних зонах сконцентрувалися величезні маси капіталів, практично неоподатковувані;

• тринадцятеро найбільших фінансових центрів, охоплюючи близько 1000 найбільших філій та відділень транснаціональних банків, сформували новий тип міжнародного кредитного ринку: використовуючи електронні мережі (SWIFT, Global Costadien, Internet та ін.), Він діє цілодобово, регулюючи рух міжнародних кредитних потоків;

• всі транснаціональні банки – учасники міжнародного кредитного ринку крім традиційних депозитно-позичкових операцій активно нарощують фондові, інвестиційні, валютні та страхові операції. Відбувається розмивання меж між структурними секторами міжнародного фінансового ринку;

• електронна комерція і бізнес, кредитні інтернет-технології істотно знизили трансакційні витрати і ризики на міжнародному кредитному ринку;

• міжнародні позичальники з високим кредитним рейтингом (ТНК і ТНБ), а також наднаціональні інститути (МВФ, група Світового банку та ін.) Беруть на міжнародному кредитному ринку позики нижче ставки LIBOR. Ця практика висловлює тенденцію зниження ролі LIBOR як відправної точки у встановленні вартості кредиту; зростає частка синдикованих кредитів на міжнародному кредитному ринку; на міжнародному кредитному ринку значно збільшилася частка довгострокового кредитування;

• в останнє десятиліття все більш помітною стає діяльність на міжнародних регіональних кредитних ринках країн з ринками, що формуються;

• важливою тенденцією формування міжнародного кредитного ринку стали пошуки способів поєднання національного кредитного суверенітету з уніфікацією міжнародного кредитного ринку;

• на міжнародному кредитному ринку в останнє десятиліття значно посилилася контролююча, регулююча, консалтингова та гарантійна роль МВФ.

У високорозвинутих економіках фондовий ринок виступає як сфера мобілізації фінансового капіталу та набуває особливого значення. Особливістю розвитку фондових ринків останніми десятиліттями є механізм глобалізації та зростання різних фінансових інструментів та інститутів. Актуальним на сьогодні є дослідження проблеми створення та розвитку ефективно функціонуючого фондового ринку, який може забезпечити економіку країни достатньою кількістю інвестиційних ресурсів, які необхідні для стабільного розвитку економік держав.

Фондовий ринок у різних країнах Європи становить значну частину фінансового ринку. Велике значення він має в Англії, Німеччині, Франції. Значно меншу роль він відіграє в економіці Австрії, Італії, Іспанії, а в таких країнах, як Греція, Португалія, Ірландія, Україна, його роль несуттєва. У багатьох країнах держава активно користується фондовим ринком для розміщення своїх боргових зобов'язань з метою фінансування державного дефіциту. Незважаючи на те, що Італія належить до економічно розвинутих країн, фондовий ринок тут розвинутий досить слабо і спрямований в основному на забезпечення фінансування державного боргу.

Важливою рисою міжнародних фондових ринків є те, що вартість запозичень на них є істотно нижчою, ніж на ринку кредитних ресурсів. Відповідна різниця становить близько 20–30%, причому за умов значної диверсифікації інструментарію переміщення та запозичень фінансово-капітальних ресурсів [26, с. 234–245].

Становлення та динамічний розвиток ефективної системи фондових ринків є рушійною силою зростання реального сектора, усієї економіки, оскільки забезпечує інвестування промисловості, соціальної сфери, що зумовлює пожвавлення виробництва та відтворювальних процесів не тільки в об'єктах інвестування, але й в усіх суміжних галузях, зокрема транспортної та інших інфраструктур. Таким чином, можна констатувати, що усі сфери комерційного життя мають певні інтереси в роботі фондових ринків, які реалізуються більш або менш опосередковано.

Як сегмент фінансового ринку фондовий ринок підлягає класифікації за такими ж ознаками. За терміном обігу цінних паперів фондовий ринок поділяють на ринок короткострокових та довгострокових цінних паперів.

На ринку короткострокових цінних паперів перебувають в обігу боргові зобов'язання з терміном обігу менш як один рік: короткострокові облігації, векселі, ощадні сертифікати, комерційні цінні папери тощо. На ринку довгострокових цінних паперів відбувається обіг інструментів власності – акцій, а також середньо та довгострокових боргових зобов'язань, тобто безстрокових цінних паперів та цінних паперів з терміном обігу більше одного року.

За умовами емісії та механізмом обігу цінних паперів фондовий ринок поділяють на міжнародний та національні ринки. На національному ринку перебувають в обігу цінні папери, емітовані резидентами або нерезидентами відповідно до законодавства країни. На міжнародному ринку мають обіг цінні папери, емітовані поза юрисдикцією якоїсь однієї країни, які пропонуються для продажу інвесторам різних країн. Можливість інвестувати кошти в цінні папери, що є в обігу на міжнародному ринку, регламентується законодавством окремих країн, оскільки процес придбання іноземних цінних паперів пов'язаний із вивезенням капіталу та здійсненням інвестицій за межі окремої країни. Можливість залучати кошти на міжнародному ринку залежить від кредитного рейтингу емітента та інтересу до нього з боку потенційних інвесторів. Залежно від того, нові цінні папери пропонуються для продажу чи емітовані раніше, ринок цінних паперів поділяють на первинний та вторинний [27, с. 45–50].

Проаналізуємо зміну вартості глобальних фінансових активів на основі даних табл. 2.1. Як бачимо, у 1980 р. загальна вартість глобальних фінансових активів дорівнювала 12 трлн. дол. США, а вже на кінець 2014 р. вони зросли до 197 трлн. дол. США, тобто у 16,5 разів.

Водночас зазначимо, що процеси конвергенції на світовому фінансовому ринку призвели до взаємопроникнення всіх його секторів [29].

При розгляді основних тенденцій розвитку міжнародного ринку цінних паперів в сучасний період одним з центральних питань стає визначення ролі, яку біржі відіграють в інфраструктурі фондового ринку. Це пов'язано з тим, що хоча фондові біржі багато в чому зберігають свої позиції в якості організаторів торгівлі, цілий ряд їх функцій переходить до позабіржових професійних учасникам ринку [30].

Таблиця 2.1

Динаміка вартості глобальних фінансових активів [24; 29]

Вид цінних паперів	Рік									
	1980	1990	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2014
Акції, трлн.дол. США	3	9	32	28	24	32	38	43	53	65
Приватні боргові цінні папери, трлн.дол. США	2	10	22	23	26	30	34	36	43	51
Державні боргові цінні папери, трлн.дол. США	2	8	14	14	17	20	24	24	26	26
Банківські депозити, трлн.дол. США	5	16	25	26	29	34	38	39	45	53
Всього, трлн.дол. США	12	43	94	92	96	117	134	142	167	197

У зв'язку з необхідністю розширення кола інвесторів професійні учасники фондового ринку прагнуть до створення більш сприятливих умов торгівлі шляхом модернізації інфраструктури, консолідації своїх технологічних платформ, уніфікації процедур і регламентів обслуговування

угод, вирівнювання тарифної політики. Одним з найбільш явних проявів даних процесів є консолідація найбільших інфраструктурних організацій світового фондового ринку і створення глобальних бірж. Однак у цьому випадку для більш слабких національних ринків цінних паперів та їх інфраструктури виникають ризики у зв'язку з «вихолощенням» основних ринкових функцій, «перетягуванням» іноземними учасниками активності на свої біржові майданчики [31, с. 55–57].

Таким чином, у таких умовах стає актуальним ще один напрямок трансформації інфраструктури світового ринку – розвиток та консолідації національних фондових і товарних бірж, становлення власної інфраструктури ринку цінних паперів, розширення на цій базі міжнародних функцій і створення міжнародних фінансових центрів. У цьому випадку фінансова інтеграція з іншими ринками при розвиненій регулятивній системі сприяє більшій самостійності операцій фінансового сектора країни за рахунок використання форм фінансового співробітництва, які не ведуть до зниження рівня управлінських функцій, підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності професійних учасників, розширення використання фінансових інновацій, поліпшення доступу до фінансових послуг як місцевого, так і іноземного капіталу (табл. 2.2).

Істотним елементом стратегії бірж стали заходи, спрямовані на підвищення міжнародної конкурентоспроможності в умовах глобалізації фондового ринку. Серед чинників, які забезпечили активізацію діяльності фондових бірж на міжнародних ринках цінних паперів, слід, на наш погляд, послідовно виділити наступні: 1) інтернаціоналізація структури власності біржових майданчиків; 2) перетворення бірж в міжнародні корпорації; 3) технологізація торговельних систем, їх взаємопроникнення, особливо при здійсненні транснаціональних операцій.

Таблиця 2.2

Лістинг і торгівля іноземними акціями на провідних біржових майданчиках у 2015 р. [32]

Біржі	Число іноземних емітентів в лістингу	у % до загального обсягу	Оборот іноземних акцій (млн.. долл.)	у % до загального об'єму	Включення іноземних компаній в біржовий індекс
Лондонська фондова біржа	598	20,7	391.897,0	13,8	Так
EURONEXT (США)	520	22,5	1.694.780,0	9,4	Ні
EURONEXT (Європа)	143	12,9	6.117,0	0,3	Ні
Німецька фондова біржа	76	10,2	56.464,0	3,2	Ні
Гонконгська фондова біржа	24	1,6	10.329,0	0,7	Ні

Отже, у процесі глобалізації відбуваються суттєві зміни в структурі світового фінансового капіталу, збільшується частка валютних нерезидентів, причому як біржових, так і великих позабіржових інституційних інвесторів. Крім отримання доходів від біржових операцій ці інвестиції спрямовані на посилення свого впливу на діяльність бірж на міжнародних ринках і забезпечення інтересів нерезидентів на місцевому ринку

3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНУ ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ

Сьогодні в національній економіці формуються умови, які корелюють з умовами нової світової економіки: значна частка сфери послуг у структурі економіки (за період 2002 – 2016 рр. середня частка склала 65 %), наявність тенденції до зростання витрат на освіту і наукові дослідження (за 2008 – 2016 рр. витрати на освіту в абсолютних показниках збільшилися на 40 %), прогрес в інформаційно-комунікаційній сфері, розвиток мережевих відносин у формі корпоративних і персональних мереж (за 2000 – 2016 рр. відсоток користувачів Інтернет в Україні збільшився з 0,72 % до 33,7 %), наявність елементів формування національної інноваційної системи за рахунок впровадження законодавчих актів, інтернаціоналізація національної економіки (вступ України до СТО в травні 2008 року).

Відповідність умов розвитку економіки України трансформаціям світового фінансового ринку зображено у табл. 3.1.

У світовій практиці для аналізу розвитку фондового сегмента фінансового ринку використовуються індекси ділової активності. В Україні найбільш поширеними є чотири індекси: UX, ПФТС, KINBOND та композиційний індекс. Серед існуючих індикаторів розвитку фондового ринку найбільш вагомим є індекс ПФТС.

Аналіз динаміки зміни індексу показав, що: 1) незважаючи на наявність лише однієї суттєвої кризи в економіці України (2008–2009рр.), починаючи з квітня 2011 р. спостерігається падіння індексу майже до кризового рівня 2008 р.; 2) існує верхня межа індексу ПФТС, яка віддзеркалює потенціал фондового ринку України (вона становить 1200 пунктів); 3) розвиток українського фондового ринку має циклічний характер, що обумовлюється впливом світового фінансового ринку [17, с. 11].

Таблиця 3.1

Характерні риси нової економіки в Україні [17, с. 13]

Характерні риси становлення світової економіки	Виконання умов для економіки України
1. Значна частка сфери послуг у структурі економіки	Умова повністю виконується
2. Зростання витрат на освіту і наукові дослідження	Значне зростання у відносних показниках, однак незначне в порівнянні з провідними країнами світу. Умова повністю виконується
3. Прогрес в інформаційно-комунікаційній сфері	Існує значний прогрес, однак абсолютні показники незначні. Умова виконується частково
4. Розвиток мережевих відносин у формі корпоративних і персональних мереж	Спостерігається бурхливе зростання. Умова повністю виконується
5. Формування національної інноваційної системи	Умова повністю виконується
6. Розвиток сфери освіти	В Україні умова виконується неповністю, оскільки тільки 25,3 % населення мають вищу освіту
7. Інтернаціоналізація економік різних країн	Умова повністю виконується

На підставі аналізу індексів розвитку кредитного сегмента, а саме: KIEIBOR, KievPRIME, KIACR, UIRD, у роботі обґрунтовано необхідність використання індексу KievPRIME, який має істотну історію розрахунків, визнається ЕБРО та задовольняє потребам найкрупніших банків України. На підставі результатів аналізу динаміки цього індексу за період 2008 – 2015 рр. зроблено такі висновки: 1) на більшості аналізованого періоду загальна тенденція зміни індексу в довгостроковому та короткостроковому горизонтах співпадають; 2) з липня 2009 р. до листопада 2010 р. спостерігалося неспівпадіння між довгостроковою та короткостроковою тенденціями, що пов’язано з наявністю фінансової кризи.

Основним показником валютного ринку є курс національної валюти до інших валют. Структурний аналіз валютного ринку довів, що найбільшу вагу у валютному балансі країни займає долар США (73,3% в 2013 р.), тому співвідношення грн/долар використовується в якості основного для

дослідження розвитку валютного ринку країни.

Прогресуюча інтеграція України у світове співтовариство вимагає оптимізації та вдосконалення функціонування внутрішнього валютного ринку як важливого механізму забезпечення взаємодії між національною та світовою економікою. З іншого боку, валютний ринок та його регулювання займає важливе місце в економічній політиці держави, оскільки стимулює економічний розвиток у країні та здійснює відповідний вплив на стан окремих секторів, галузей і підприємств. Макроекономічні зрушення в економіці країни та її зовнішньому середовищі, своєю чергою, впливають на розвиток валютно-фінансових відносин і певною мірою коригують валютну політику держави. Таким чином, за умов активізації впливу процесів глобалізації на економіку України, що супроводжуються посткризовим ускладненням відновлення основних макроекономічних показників, проблеми функціонування вітчизняного валютного ринку набувають особливої актуальності.

Проте відкритою та дискусійною є проблема кон'юнктури валютного ринку та її відповідність в Україні. З початком розгортання світової фінансової кризи Україна була абсолютно не підготовленою до глибоких впливів зовнішніх кризових явищ у сукупності з внутрішніми економічними і політичними кризовими явищами. Задля мінімізації дефіциту іноземної валюти та зниження девальваційного тиску на гривню НБУ проводив активні валютні інтервенції шляхом продажу доларів США. Як наслідок, у 2010 р. спостерігалася стабілізація функціонування валютного ринку, у результаті чого обмінний курс гривні до долара США на міжбанківському валютному ринку зріс на 0,38 %, тобто до 7,9617 грн./дол. США. Загальне сальдо валютних інтервенцій сформувалося додатним та перевищило 1,3 млрд. дол. США. Це дало змогу відновити міжнародні резерви, обсяг яких станом на 01.01.2011 р. дорівнював 34 576,4 млн. дол. США [33, с. 201–204].

Для валютного ринку України 2014 р. відзначився вагомою девальвацією гривні по відношенню до більшості іноземних валют, що продовжилося і в 2015 році.

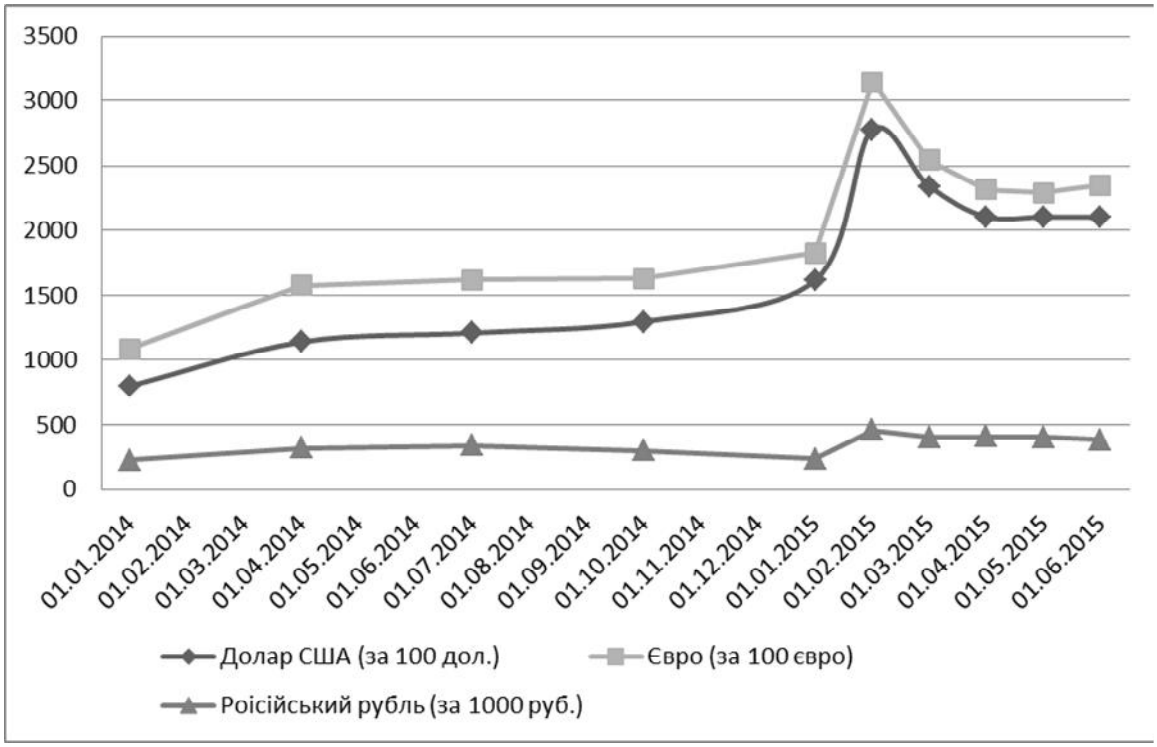

Рис. 3.1. Динаміка офіційного курсу гривні по відношенню до іноземних валют [16]

Як це видно з рис. 3.1, національна валюта втратила значну частину своєї вартості. Причин для такої тенденції декілька:

– значний обсяг відпливу депозитів з банківської системи;

– значні витрати на обслуговування державного боргу;

– скорочення обсягу експорту, зменшення притоку прямих іноземних інвестицій та, в цілому, скорочення пропозиції іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку країни тощо.

Валовий внутрішній продукт України, як країни з сировинною економікою, багато в чому залежить від зовнішніх цін на основні статті експорту − зерно, руду і метал. І хоча агросектор навіть в умовах кризи

продовжує залишатися прибутковим, ведення бойових дій на сході країни, де сконцентрована велика кількість підприємств видобувної та машинобудівної промисловості, зумовило значне падіння надходжень експортної валютної виручки, підсиливши дефіцит інвалюти на українському ринку.

За період 2014 р. – І півріччя 2015 р. офіційний курс національної валюти зменшився із 799,3 грн за 100 дол. США до 2 100,5 грн за 100 дол. США. Протягом цього часу пікове значення офіційного курсу було зареєстроване 26.02.2015 р. – 3 001,01 грн за 100 дол. США.

Отже, валютний ринок України сформувався відносно основних партнерів з економічного співробітництва: Євросоюзу, США та Росії. Разом з тим курси гривні до долара США, гривні до євро та гривні до російського рубля нині досить нестабільні. За таких умов вважаємо за доцільне розробити на державному рівні стратегічну програму розвитку національної економіки, яка б передбачала основний вектор економічного поступу, загальнодержавні орієнтири та шляхи подолання соціально-економічних проблем. Це сприятиме мінімізації політичних спекуляцій та нераціонального витрачання державних коштів. Негативний вплив на стан валютного ринку чинить і рівень тінізації економіки, що знижує ефективність валютних регулятивних заходів Нацбанку. Рівень тінізації становить приблизно 50% [34], а для її подолання необхідно вдосконалити монетарні заходи, наповнити ресурсами валютний ринок для реального сектора економіки, а не розкручувати спекулятивні ігри, посилити контроль у бюджетній сфері, а саме підвищити прозорість державних закупівель, реформувати податкову систему з метою експортного відшкодування ПДВ, розробити дійові антикорупційні програми та чіткий контроль за їх виконанням.

Стосовно вітчизняного кредитного ринку слід зазначити, що на сьогодні стан розвитку ринку кредитних послуг в Україні не задовольняє потреби економіки в повному обсязі та не виступає передумовою для економічного зростання, а відтак поява серйозних конкурентів є неминучою. Україна має нерозвинутий банківський сектор, що характеризується великою

кількістю дрібних, слабких банків, і за умови відкритого ринку фінансових послуг не витримає конкуренції з фінансово більш потужними західними колегами. Тому відкриття філій іноземних банків в Україні може стати істотною загрозою для стабільності фінансового ринку. Особливого значення ці процеси набули в умовах глобальної фінансової кризи, яка продемонструвала незахищеність внутрішнього кредитного ринку.

В Україні немає суттєвих законодавчих перепон для входження іноземного капіталу на ринок банківських послуг. Існуючі обмеження стосуються лише видів комерційної присутності іноземних банків.

За наявного рейтингу інвестиційної привабливості в Україні з'являться лише філії банків країн з аналогічним або не набагато вищим рейтингом, які можуть використовуватися для вивозу капіталу або відмивання тіньових капіталів.

Масовий вихід українських банків на ринки країн Євросоюзу сьогодні є малоймовірним. Основна причина – жорстка зарегульованість банківської системи, що серйозно ускладнює входження вітчизняних банків до світової фінансової системи.

Враховуючи курс на інтеграцію у ЄС та реальні перспективи залучення інвестицій, Україна може стати привабливим об'єктом для експансії потужних іноземних банків. Тому вітчизняним комерційним банкам та державним органам управління, зокрема НБУ, необхідно розробити та вжити заходів щодо підвищення ефективності та конкурентоспроможності банківської системи.

Для підвищення ефективності діяльності вітчизняних банків необхідним є досягнення фінансової та макроекономічної стабільності, проведення відповідних реформ, що дало б можливість позичальникам підвищити кредитоспроможність, а банкам – стати стійкими та надійними.

Таким чином, можна окреслити наступні напрями оптимізації допуску іноземного банківського капіталу.

1. Створення привабливого інвестиційного клімату у банківському секторі для національного інвестора. Низький обсяг нерезидентських коштів не сприяє стабільності фінансової системи, тоді як роль кредиту, навпаки, зростає.

2. Нормативне забезпечення процесів консолідації та централізації банківського капіталу України, перш за все, у привабливих для іноземного капіталу сегментах ринку.

3. Створення умов для ефективного залучення та функціонування іноземного банківського капіталу як складової фінансового механізму інноваційно-інвестиційного розвитку.

З огляду на зарубіжний досвід та важливість оптимізації допуску іноземного банківського капіталу, слід забезпечити реалізацію таких заходів:

– поступовість збільшення частки іноземного капіталу у банківській системі України; жорстке регулювання допуску філій зарубіжних банків;

– зміцнення та подальший розвиток сегмента банків з державним капіталом, які спеціалізуються на забезпеченні стратегічних соціальних, структурних та зовнішньоекономічних завдань економічного зростання (Ощадбанк, Ексімбанк, Банк реконструкції та розвитку);

– системний підхід до обмеження присутності банків з іноземним капіталом, що включає обґрунтування та нормативне встановлення верхньої межі частки іноземного капіталу в банківський системі України, а також обмеження щодо темпів зростання капіталу, інші характеристики взаємодії між банками;

– подальший розвиток фондового ринку та підприємництва;

– чітке нормативне регулювання продажу банків з національним капіталом зарубіжним власникам та контроль за цим процесом з боку НБУ [35, с. 124–129].

Отже, Фондова біржа України, хоча і має певні позитивні зрушення у своїй діяльності, проте все ще залишається не досконалою для ефективного

функціонування і знаходиться у стані розвитку. Відповідно до цього можна виокремити ряд проблемних питань, які на це впливають:

1) відсутність єдиної налагодженої моделі діяльності фондових бірж;

2) відсутність ефективної національної депозитарної системи;

3) обмеженість фінансових інструментів, що використовуються фінансовими посередниками та низький ступінь використання похідних цінних паперів;

4) низький рівень інформованості населення про діяльність фондового ринку, що призводить до низької активності фізичних осіб на фондовій біржі, незважаючи на те, що вони є одним з головних інвесторів у розвинених країнах;

5) високий ступінь тіньової економічної діяльності та політичного втручання [36, с. 140–141].

Підсумовуючи, окреслимо заходи, реалізація яких прискорить імплементацію фінансового ринку України у глобальну фінансову систему:

– формування узгодженого законодавства та стабільного політичного й економічного середовища;

– розробка та узгодження концепції розвитку законодавчого поля фінансового сектора;

– створення ефективної системи регулювання та нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ, зокрема тих їх видів, щодо яких не існує чіткого та повноцінного законодавчого поля та відсутній орган регулювання та нагляду;

– розроблення та узгодження концепції створення та діяльності незалежного органу регулювання та нагляду за діяльністю небанківських фінансових установ;

– розроблення та прийняття єдиної стратегії розвитку фондового ринку України.

ВИСНОВКИ

Проведене у межах курсової роботи дослідження дозволяє простежити різні варіанти теоретичних підходів до визначення понять «фінансовий ринок» та «світовий фінансовий ринок». Запропоновані науковцями визначення сутності фінансового ринку припускають розширення змістового насичення цієї економічної категорії, що дозволяє більш ґрунтовно розкрити особливості побудови інституціональної структуризації вітчизняного фінансового ринку в контексті розбудови ефективного механізму узгодження економічних інтересів його суб'єктів.

Також дослідження показало, що становлення і розвиток міжнародних фінансових центрів, як осередків організацій, що надають фінансові послуги, і місць найбільшого накопичення та обігу капіталу є найвищим ступенем глобалізації та інтернаціоналізації фінансового середовища. Тут пропонуються глобальні послуги і укладаються глобальні фінансові угоди. Основними ознаками міжнародних фінансових центрів є, насамперед, стійка фінансова система, розгалужена система фінансових інститутів, відповідна правова економічна база та велика кількість людського капіталу.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень вітчизняних вчених, присвячених формуванню та функціонуванню міжнародного кредитного ринку, сьогодні ще залишається актуальною проблема приведення його у відповідність до реальних потреб національної економіки, перетворення його на дієвий інструмент мобілізації ресурсних засобів.

Розвиток світової економіки зумовив стрімке зростання обсягів міжнародного кредитування. Необхідність підвищення економічного зростання та макроекономічної стабілізації в країнах призводять до більшої зацікавленості в міжнародних кредитах. Кожна держава намагається створити умови для підвищення конкурентоспроможності своїх товарів. У сучасних умовах зростаючу роль у сфері розвитку міжнародних кредитних відносин відіграють міжнародні й регіональні фінансово-кредитні інститути.

Вони допомагають збільшити масштаби і форми кредитування зовнішньоекономічної діяльності. Кредитні відносини мають важливе значення у міжнародних економічних відносинах будь-якої держави.

Роль фондового ринку – однієї із найважливіших складових фінансового ринку – в економіці є значною, адже від ефективного функціонування фондового ринку залежить стабільність держави, тому політика держави стосовно розвитку фондового ринку, має бути орієнтована на запровадження найкращих світових стандартів регулювання, сприяти підвищенню капіталізації економіки через ефективну мобілізацію та перерозподіл вільних фінансових ресурсів, створенню ефективних та надійних ринків капіталу, що розширить можливості для інвестування вільних коштів населення у розвиток виробництва, сприятиме економічному розвитку країни.

Фондовий ринок є ключовим фактором мобілізації фінансово-капітальних ресурсів у ринковій економіці, а також інструментом проведення інноваційної політики у державі. Він постає невід'ємним атрибутом інституційного регулювання національної економіки.

Останніми роками інтеграція європейського фінансового ринку суттєво розвинулася. Причому заслуговує на увагу той факт, що темпи інтеграції країн Європи з ринками, що формуються, набирають значних обертів. Відповідно до одного з нових підходів інтеграція визначається тут з використанням показників, базованих на цінах, а не на обсягах. Передбачається, що не повністю інтегрований регіон, у якому відбувається фінансова інтеграція, відчуватиме конвергенцію вартості капіталу по країнах.

Досвід зарубіжних, і передусім економічно розвинутих країн, свідчить про важливість для розвитку фондових ринків, бізнесу у сфері обігу цінних паперів державної підтримки, яка спрямована на всебічне стимулювання механізмів фондового ринку, гарантування стабільності фінансового стану його агентів, забезпечення функціональних складових фондового ринку.

Становлення фінансового ринку України неможливе без проведення економічних реформ і подальшого економічного зростання держави. Опрацювання єдиного підходу щодо теоретичних і практичних засад функціонування фінансового ринку допоможе, як нам здається, підняти його рівень розвитку та якість функціонування в управлінні грошовими ресурсами. Наведені уточнення щодо інституціональної побудови фінансового ринку та світового фінансового ринку можуть сприяти вибору найвиваженішого напряму використання фінансових механізмів у подальшій акумуляції вітчизняних капіталів та їх інвестування в економіку України

Отже, світовий фінансовий ринок є глобальною системою акумулювання вільних фінансових ресурсів та надання їх позичальникам із різних країн на принципах ринкової конкуренції. Сьогодні цей ринок набув величезних масштабів і перетворився на одне з найважливіших джерел фінансових ресурсів, став визначальним фактором господарського життя всіх без винятку країн світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар Ю. А. Основні характеристики світосприйняття фінансового ринку / Ю. А. Бондар // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2014. – Вип. 1. – С. 306–311.

2. Міжнародні фінанси: підручник / За ред. О. І. Рогача. – К.: Либідь, 2003. – 784 с.

3. Міжнародні фінанси: навчальний посібник / О. М. Мозговий, Т. Є. Оболенська, Т. В. Мусієць; за заг. ред. О. М. Мозгового. – К. : КНЕУ, 2005. – 557 с.

4. Теорія фінансів: підручник / [Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін.]; за ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. – К.: ЦУЛ, 2010. – 576 с.

5. Пебро М. Международные экономические, валютные и финансовые отношения. – М.: Прогресс, Универс, 1994. – 401 с.

6. Сиденко В. Р. Внешнеэкономическая деятельность: проблемы системной трансформации при переходе к рынку. – К.: «ОКО», 1998. – 93 с.

7. Царевски Н. В. Валютно-финансовые отношения в условиях интеграции. – М.: Экономика, 1978. – 252 с.

8. Мокій А. Регіонально-секторна модель зовнішньоекономічної інтеграції: передумови і стратегія реалізації. – Л.: Коопосвіта, 1999. – 244 с.

9. Гальчинський А. С. Суперечності реформ: у контексті цивілізаційного процесу. – К.: Українські пропілеї, 2001. – 320 с.

10. Луцишин З. Асиметрія та парадокс фінансової глобалізації // Міжнародна економічна політика. – 2008. – № 8–9. – С. 78–103.

11. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под. ред. Л. Н. Красавиной. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 838 с.

12. Пахомов Ю. М. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі / Ю. М. Пахомов, Д. Г. Лук'яненко, Б. В. Губський – К.: Україна, 1997. – 463 с.

13. Портной М. А. Тенденции развития мирового рынка капиталов и адаптационные возможности России // США: Экономика, политика, идеология. – 1997. – № 2. – С. 5–22.

14. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини. Теорія. Підручник для студентів ек.спец.вищ.навч.закл / А. С. Філіпенко – К.: Либідь, 2008. – 408 с.

15. Максимо В. Э. Мировые финансы / В. Э. Максимо, А. Л. Френсис, Дж. М. Лоуренс // Пер. с англ. – М.: ДСКА, 1998. – 243 с.

16. Аналітичний огляд валютного ринку України [Електронний ресурс] // Національне рейтингове агентство «Рюрік», 2015. – Режим доступу: http://www.rurik.com.ua/documents/research/ Currency_2_2015.pdf.

17. Стрижиченко К. А. Механізм регулювання фінансового ринку України в умовах нової світової економіки: автореф. дис. … д-ра екон. наук: 08.00.08 / К. А. Стрижиченко // Харків. нац. екон. ун-т. ім. С. Кузнеця, 2015. – 40 с.

18. Коваленко Ю. М. Структуризація сучасного фінансового ринку / Ю. М. Коваленко // Фінанси України – 2009. – № 12. – С. 49–53.

19. Демківський А. В. Гроші та кредит. Навч. посіб. / А. В. Демківський. – К.: Дакор, 2007. – 340 с.

20. Маслова С. О. Фінансовий ринок: навч. посіб. / С. О. Маслова, О. А. Опалов. – К. : Каравела, 2003. – 344 с.

21. Лондонський міжнародний фінансовий центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economist.lacruax.com/londonskij-mizhnarodnij-finansovij-centr

22. Токійський міжнародний фінансовий центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economist.lacruax.com/tokijskij-mizhnarodnij-finansovij-centr

23. Бодрова Н. Е. Валютний ринок України: стан, проблеми й перспективи / Н. Е. Бодрова // Вісник СумДУ. Серія «102 Економіка». – 2012. – № 1. – С. 102–114.

24. Веб-сторінка Світового банку (The World Bank) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.worldbank.org.

25. Бечко П. К. Роль кредитного ринку в системі кредитування / П. К. Бечко, О. В. Демченко // АгроСвіт. – 2012. – № 19. – № 6. – С. 23–27.

26. Артьомова Т. Методологія інституціоналізму у контексті теорії вартості / Т. Артьомова // Економіка і прогнозування. – 2003. – № 3. – С. 108 –118.

27. Рубцов Б.Д. Зарубежные фондовые рынки: инструменты, структура, механизм функционирования / Б.Д. Рубцов.– М., 1996. – 170 с.

28. Mapping Global Capital Markets Fourth. Annual Report. January, 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mckinsey.com/mgi/publications/Mapping_Global/index.asp.

29. Простебі Л. І. Особливості сучасного розвитку глобального фінансового ринку як середовища поширення економічних коливань / Л. І. Простебі // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2010. – № 26. – С. 153–159.

30. Кравчук П.Я. Сутність та наслідки глобалізації світової економіки [Електронний ресурс] / П. Я. Кравчук. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvvnu/ekonomika/2008_7/6/Kravchuk.pdf.

31. Ноздрев С. В. Современное состояние и тенденции развития международного рынка ценных бумаг / С. В. Ноздрев. – Москва: ИМЭМО РАН, 2012. – 110 с.

32. Веб-сторінка Світової федерації бірж [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.world-exchanges.org/home/index.php/statistics

33. Бураковський І. В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України / І. В. Бураковський, О. В. Плотніков. – Х. : Фоліо, 2009. – 302 с.

34. Макроекономічний огляд на грудень 2013 року [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: http://bank.gov.ua.

35. Світовий кредитний ринок та перспективи інтеграції України / Т. А. Мусатова // Наукові праці НДФІ. – 2010. – Вип. 3. – С. 124–130. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npndfi_2010_3_14.pdf.

36. Сунцова О. О. Вплив фінансового розвитку на економічне зростання: теоретичне визначення / О. О.Сунцова // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 12. – С. 159–171.

37. Фурман І. В. Економічна суть і сегментація міжнародного кредитного ринку та розширення ресурсної бази банків за рахунок його функціонування [Електронний ресурс] / І. В. Фурман // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. – 2014. – Режим доступу: http://ep3.nuwm.edu.ua/1536/1/Ve6545.pdf.